

DE LA BUCUREȘTI LA BERLIN: RETORICA AUR ȘI AfD ÎN CONTEXTUL EXTINDERII EXTREMISMULUI DE DREAPTA

Denisa Paul,
International Development and management of Global Affairs,
promoția 2024-2026,
denisa.paul02@e-uvv.ro

ABSTRACT:

Acest studiu își propune să realizeze o analiză comparativă a discursului unui partid de extremă dreapta din Europa de Vest și a unuia din aceeași familie ideologică din Europa de Est. Partidele alese spre a fi comparate sunt Alternativa pentru Germania (Alternative für Deutschland/AfD) și Alianța pentru Unirea Românilor (AUR). Alegerea partidelor s-a realizat ca urmare a încercării de a descoperi dacă există teme locale pe agenda formațiunilor de extremă dreapta. Rezultatele cercetării au evidențiat faptul că, deși aceste partide adoptă un discurs aproape identic, ele se deosebesc prin ajustarea retoricii în funcție de temele care captează atenția diferitelor segmente de electorat. Particularitățile contextului național sunt, însă, însoțite de cele ale dimensiunii culturale și istorice. Astfel, din punct de vedere cultural, afirmația prezentă se explică prin faptul că cele două partide își formulează mesajul în concordanță cu normele și valorile dominante în propria societate. Din perspectivă istorică, se resimt aspecte retorice care amintesc de perioada comunistă (cazul AUR), precum și de cea nazistă (cazul AfD).

KEYWORDS: partide de extremă dreapta, Europa, ascensiune, discurs, analiză comparativă

INTRODUCERE

Provocările secolului al XXI-lea — printre care se numără criza economică din 2008, pandemia de COVID-19, progresul accelerat al societății postindustriale, migrațiile în masă și creșterea euroscepticismului — au readus în prim-plan posibilitatea recidivării unor anomalii care au amenințat constant stabilitatea unei armonii fragile, întemeiate pe un set de principii democratice. Această posibilitate este exploatată, în prezent, de partidele de extremă dreapta aflate în ascensiune în întreaga Europă.

Așadar, având în vedere ascensiunea extremei drepte la nivel european, corelată cu tendințele politice radicale actuale, acest studiu își propune să realizeze o analiză comparativă între discursul unui partid de extremă dreapta din Europa de Vest și cel al unui partid din aceeași familie ideologică, dar din Europa de Est. Partidele selectate pentru comparație sunt Alternativa pentru Germania (Alternative für Deutschland/AfD) și Alianța pentru Unirea Românilor (AUR).

O astfel de analiză se dovedește semnificativă din cel puțin două perspective. În primul rând, alegerea partidelor, pe criterii geografice, a fost motivată de interesul de a identifica posibila prezență a unor teme locale în agenda formațiunilor de extremă dreapta. În al doilea rând, în eventualitatea în care se constată diferențe în registrul retoric al celor două partide, analiza sursei acestor deosebiri devine o problemă esențială.

În încercarea de a răspunde acestor întrebări, am pornit de la ipoteza conform căreia temele locale abordate de cele două partide își au originea în particularitățile discursive conferite de contextul național. Mai precis, prin formularea acestei ipoteze se urmărește confirmarea sau infirmarea următorului argument: retorica partidelor de extremă dreapta este, în general, uniformă, indiferent de statul în care se dezvoltă, însă diferențele discursive dintre ele își au rădăcinile în specificul contextului național din care provine fiecare formațiune.

Având în vedere că ambele partide și-au dobândit, în mare parte, succesul prin activitatea desfășurată pe diverse platforme de socializare,

analiza de discurs se concentrează pe examinarea postărilor publicate pe paginile oficiale de Facebook ale acestora. În cazul ambelor partide, sunt luate în considerare toate postările din lunile februarie, martie și aprilie ale anului 2024. Luna mai, deși relevantă pentru această cercetare, nu este analizată din cauza limitărilor de timp ale lucrării de față. Perioada selectată este importantă întrucât corespunde etapei preelectorale a alegerilor pentru Parlamentul European (PE), desfășurate în luna iunie a aceluiași an.

Lucrarea de față urmează o structură specifică. Astfel, prima parte include aspectele teoretice necesare pentru contextualizarea studiului de caz. Ulterior, este prezentată metodologia utilizată în desfășurarea cercetării. În cea de-a treia parte, este expus studiul de caz, începând cu analiza discursivă a partidului AUR, continuând cu cea a partidului AfD și culminând cu analiza comparativă a celor două. În cele din urmă, rezultatele obținute sunt sintetizate în secțiunea de concluzii.

ASCENSIUNEA EXTREMEI DREPTE: EUROPA ÎNTRE TRECUT ȘI PREZENT

Ascensiunea partidelor de extremă dreapta amenință dizolvarea relativei perioade de stabilitate, obținută prin protejarea democrației în Europa de Vest și prin consolidarea acesteia în Europa de Est. Analiza factorilor care determină acumularea forțelor extremiste în Europa este cu atât mai relevantă cu cât aceștia pot avea repercusiuni directe asupra stabilității Uniunii Europene, statele în cauză fiind parte integrantă a construcției europene sau țări candidate la statutul de membru.

În această parte a lucrării se oferă o perspectivă teoretică asupra subiectului cercetării. Prezentarea unui scurt istoric al fenomenului extremist este urmată de o incursiune succintă în literatura de specialitate, în scopul clarificării conceptelor fundamentale și al oferirii unui cadru teoretic solid pentru analiză. În cele din urmă, este abordată ascensiunea propriu-zisă a partidelor de extremă dreapta.

Conotația negativă asociată partidelor de extremă dreapta își are originea în vremurile instabile și marcate de schimbări profunde din prima jumătate a secolului al XX-lea. În această perioadă, diverse grupări politice au acumulat putere prin promovarea unor ideologii și practici care au integrat, printre altele, ura față de alte naționalități și față de minoritățile naționale, rasismul, antisemitismul și xenofobia. Turbulențele și

neîncrederea generate de o varietate de evenimente nefaste au favorizat, în perioada interbelică, nașterea, ascensiunea și proliferarea actelor cu tentă violentă, asociate cu fascismul și nazismul — ideologii care aveau să contureze, într-un mod sinistru, imaginea ororilor celui de-al Doilea Război Mondial.

Finalul anului 1945 a marcat victoria democrației liberale, cel puțin în Europa de Vest. Deși în această perioadă forțele de extremă dreapta nu au dispărut complet de pe scena politică europeană, ele au fost suficient de marginalizate pentru a nu reprezenta un pericol imediat pentru noua ordine democratică. La această marginalizare a contribuit creșterea nivelului general de bunăstare a populației, prin scăderea șomajului și dezvoltarea capacităților economice ale statelor europene, în contextul păcii instaurate după încheierea războiului⁸³².

Totuși, sfârșitul secolului al XX-lea a adus cu sine o renaștere a forțelor de extremă dreapta. Deși s-au aflat pentru o vreme la periferia spectrului politic, incertitudinea provocată de prăbușirea comunismului în Europa de Est și, odată cu aceasta, de încheierea Războiului Rece⁸³³, au favorizat intrarea partidelor de extremă dreapta în spațiul politic mainstream. Se observă, astfel, un proces de normalizare a sentimentelor naționaliste exacerbate, a rasismului, a xenofobiei, a fricii de „ceilalți”⁸³⁴.

În studiul privind ascensiunea partidelor de extremă dreapta din Europa (și nu numai), se remarcă politologul Cas Mudde, care evidențiază faptul că partidele pot fi încadrate în această categorie pe baza a trei trăsături comune: nativismul, autoritarismul și populismul. Nativismul, ca ideologie, combină elemente de naționalism și xenofobie. Autoritarismul reflectă dorința de a impune o ordine socială strictă, în care orice abateri de la regulile stabilite este sancționată sever. În cele din urmă, populismul împarte societatea în două grupuri distincte: „oamenii puri” și „elitele corupte”⁸³⁵.

Carter, cercetător în științe politice, subliniază dificultatea definirii cuprinzătoare a fenomenului. Totuși, ea identifică cinci trăsături esențiale ale partidelor de extremă dreapta, recurente în literatura de specialitate: naționalismul, rasismul, xenofobia, sentimentele antidemocratice și dorința de a crea un stat autoritar puternic. Acestea fiind date, este necesar de a sublinia faptul

⁸³² *Ibidem*.

⁸³³ Războiul Rece s-a desfășurat între anii 1947-1991 (n.a.).

⁸³⁴ Ruth Wodak, *The Politics of Fear. What Right Wing Populist Discourses Mean*, SAGE Publications Ltd, London, 2015, p. 13 (tr.a.).

⁸³⁵ *Ibidem*, p. 4.

că nu toate partidele de extremă dreapta sunt rasiste, dar toate partidele rasiste sunt partide de extremă dreapta⁸³⁶.

Apetența crescândă pentru partidele de extremă dreapta s-a manifestat puternic la alegerile pentru PE din 6–9 iunie 2024, unde aceste formațiuni au obținut un număr semnificativ de mandate. În Franța, partidul Rassemblement National (fostul Front Național), condus de Marine Le Pen, a obținut 31,5% din voturi, devansând formațiunea președintelui Emmanuel Macron. Acest rezultat l-a determinat pe președinte să dizolve Parlamentul și să convoace alegeri anticipate⁸³⁷. În Germania, succesul electoral al partidului AfD a provocat „un examen de conștiință la Berlin, unde coaliția de guvernare a fost umilită”⁸³⁸. În Italia, partidul Fratelli d'Italia, condus de Giorgia Meloni (prim-ministru din 2022), a obținut 28,76% din voturi, clasându-se pe primul loc. Acest rezultat marchează evoluția lui Meloni „de la o figură marginală a opoziției la un jucător central pe scena politică europeană”⁸³⁹.

Numărul mare de voturi obținut de partidele de extremă dreapta la alegerile pentru PE accentuează complexitatea fenomenului și subliniază existența unui segment semnificativ al populației profund nemulțumit de modul în care partidele tradiționale gestionează problemele esențiale ale societății. Totuși, această creștere ar putea reprezenta și o oportunitate pentru partidele tradiționale de a reflecta asupra problemelor cronice ale societății, astfel încât să adopte măsuri eficiente și coerente în vederea redobândirii încrederii cetățenilor.

METODOLOGIE

Prin abordarea analizei critice de discurs ca metodă de cercetare, s-a realizat un studiu comparativ între partidele de extremă dreapta AUR (România) și AfD (Germania). Având în vedere că ambele partide și-au dobândit, în mare parte, succesul prin activitatea online pe diverse rețele

⁸³⁶ Elisabeth Carter, *The extreme right in Western Europe. Success or failure?*, Manchester University Press, Manchester, 2005, p. 15 (tr.a.).

⁸³⁷ Paul Dallison, „EU election results: Far-right gains humble Macron and Scholz — As it happened”, site Politico: <https://www.politico.eu/article/european-elections-2024-live-updates/> (accesat la 14.06.2024).

⁸³⁸ *Ibidem*.

⁸³⁹ ET Online, „Giorgia Meloni, Italian PM and far-right leader, wins European Parliament polls, becomes kingmaker in Europe”, site The Economic Times: <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/giorgia-meloni-italian-pm-and-far-right-leader-wins-european-parliament-polls-becomes-kingmaker-in-europe/articleshow/110865097.cms?from=mdr> (accesat la 14.06.2024).

de socializare, analiza discursului s-a concentrat pe examinarea postărilor de pe paginile oficiale de Facebook ale acestora. Pentru ambele partide au fost luate în considerare toate postările din lunile februarie, martie și aprilie ale anului 2024. Luna mai, deși esențială în cadrul cercetării, nu a fost analizată, din cauza limitărilor de timp ale lucrării de față. Acest interval temporal a fost ales pentru că reprezintă perioada preelectorală a alegerilor din 9 iunie 2024, moment în care s-au anticipat modificări în modul în care partidele își gestionează discursul public.

RETORICA NAȚIONAL-COMUNIȘTĂ ÎN POLITICA MODERNĂ: CAZUL PARTIDULUI AUR

Cu toate că a fost înființat pe 1 decembrie 2019, de Ziua Națională a României — fapt care subliniază încă de la început natura sa naționalistă — vizibilitatea partidului AUR a crescut semnificativ abia după izbucnirea crizei de Covid-19. Momentul oportun pentru a se ancora ferm în realitatea politică a spațiului românesc s-a ivit în anul 2020, când partidul AUR a obținut 9.1%⁸⁴⁰ din voturi la alegerile parlamentare.

O scurtă trecere în revistă a principalilor reprezentanți ai partidului este necesară pentru a contura un cadru general, util realizării analizei propriu-zise a retoricii formațiunii. Astfel, ca figuri principale se disting George Simion, Claudiu Târziu și, inițial, Diana Șoșoacă. Aceștia s-au remarcat prin pozițiile extremiste promovate prin diverse acțiuni întreprinse atât înainte de înființarea partidului, cât și după fondarea acestuia. Simion, înainte de a deveni co-fondator al AUR și ulterior președinte, a inițiat mișcarea unionistă „Acțiunea 2012”, care a avut drept slogan „Basarabia e România”⁸⁴¹, iar în anul 2019 a participat la alegerile pentru PE, fără să aibă însă succes⁸⁴².

Târziu a fost membru al organizației non-guvernamentale „Coaliția pentru Familie”, înființată în 2013, care promova „familia tradițională”, valorile creștine și prevenea adoptarea unor norme favorabile căsătoriilor între persoane de

⁸⁴⁰ Mihaela Ilie, „The Rise of Nationalist-Populist Party in Romania - The Alliance for the Union of Romanians (AUR)”, *Serbian Political Thought*, Vol. 78, Issue 4, 2022, p. 2 (tr.a.).

⁸⁴¹ Liliana Popescu, Lucian Vesalon, „They all are the red plague”: anti-communism and the Romanian radical right populists”, *East European Politics*, Vol. 39, Issue 1, 2023, p. 7 (tr.a.).

⁸⁴² Teodora-Elena Grapă, Andreea-Alina Mogoș, „The Spectacle of “Patriotic Violence” in Romania: Populist Leader George Simion’s Mediated Performance”, *Media and Communication*, Vol. 11, Issue 2, 2023, p. 148 (tr.a.).

aceiași sex⁸⁴³. Șoșoacă a fost unul dintre cei mai activi și vocali membri ai partidului AUR, iar motivul excluderii sale în 2020 a invocat lipsa disciplinei de partid⁸⁴⁴.

Având în vedere faptul că platforma Facebook reprezintă un spațiu favorabil analizei discursului, analiza postărilor din perioada preelectorală de pe această rețea socială este esențială pentru a răspunde la întrebarea specifică a acestei părți a lucrării: „Ce determină partidul de extremă dreapta AUR să adopte aspecte discursive specifice național-comunismului?”. Ipoteza este fondată pe afirmația conform căreia „deși clasat în spectrul politic de extremă dreapta, partidul AUR adoptă aspecte discursive specifice național-comunismului pentru a acapara o bază solidă de votanți din diferite segmente de electorat”.

În cele ce urmează, se va prezenta numărul de postări realizate, principalele subiecte abordate, contextele prin care partidul se afirmă, stilul discursiv și efectele scontate, maniera generală în care se prezintă în fața electoratului, precum și portretizarea modului în care discursul ajunge la cetățeni și câștigă segmente de electorat.

Pe parcursul celor trei luni analizate, s-au acumulat în total 206 postări, dintre care 101 imagini cu text, 81 videoclipuri și 24 de reel-uri (videoclipuri între 15 și 90 de secunde, postate pe rețele sociale precum Facebook sau Instagram). Raportat la fiecare lună, trendul ascendent al numărului de postări este cel mai vizibil în secțiunea „Total”. Astfel, spre deosebire de luna februarie (53 de postări), în luna martie numărul postărilor a crescut cu 20 (până la 73), iar în aprilie s-au înregistrat cu 7 postări mai multe față de luna precedentă (80 de postări).

Prin generalizare, se identifică următoarele subiecte dominante: acuzarea oponenților politici de practici comuniste și totalitariste, favorizarea afacerilor străine pe teritoriul românesc în detrimentul celor naționale, susținerea familiei tradiționale, protocronism, atitudinea puternic naționalistă și antiglobalistă, accentuarea rolului credinței și aversiunea față de UE și față de minoritățile naționale.

Contextele în care partidul își exprimă poziționarea față de diverse subiecte derivă din responsivitatea membrilor mai vizibili la deciziile asumate sau evitate de partidele aflate la guvernare. Cu alte cuvinte, partidul AUR nu iese în evidență prin ceea ce face, ci prin ceea ce celelalte partide nu fac sau fac incorect. Ședințele

săptămânale, evenimentele de prezentare a candidaților în diferite județe ale României, declarațiile de presă în fața Curții Constituționale și protestele organizate reprezintă circumstanțele care au facilitat contracararea și blamarea acțiunilor întreprinse de rivalii politici.

Comunicarea foarte personală este prezentă aproape în toate postările analizate, atât în cele adresate cetățenilor, cât și în cele îndreptate către parlamentarii din opoziție. Pe pagina oficială de Facebook a partidului AUR, informațiile sunt expuse la persoana a doua singular, implicând direct cititorul. Nu se promet politici concrete (cu excepția unirii cu Republica Moldova), însă se promite redarea „țării înapoi” votanților AUR („Te-ai săturat să vezi cum tot ce prețuim la țară și neam este călcat în picioare? [...] Și noi. De aceea am creat acest partid.”⁸⁴⁵). Într-o notă asemănătoare, „bunăstarea”, „prosperitatea” și independența statului român reprezintă părți esențiale din așa-zisul „scop” al partidului.

Exprimarea orală a partidului este foarte descriptivă și dramatică. Aceasta abundă în metafore și aluzii simbolice, creând astfel o imagine abstractă a situațiilor prezentate. Ca exemplu pot fi menționate expresii precum: „Caracatița PSD [...] a creat o mașinărie a corupției care funcționează ca unsă. Județe întregi au fost transformate în feude ale unor mediocrități cu apucături de stăpâni de sclavi”⁸⁴⁶. Astfel de construcții lingvistice sunt utilizate pentru a sublinia „gravitatea situației” și pentru a genera reacții emoționale puternice în rândul audienței.

Partidul se autodeclară drept singura soluție capabilă să aducă „schimbarea”, ceea ce reprezintă o asemănare clară cu retorica liderilor comuniști români, care considerau PCR-ul „salvarea poporului român”. Această poziționare nu era doar retorică, ci și legală, dat fiind că PCR era unicul partid acceptat pe scena politică. Stilul discursiv, marcat de elemente propagandistice și adesea conspiraționiste, cu accent pe naționalism, este un element comun ambelor formațiuni politice.

Mijloacele de propagandă ale partidului se evidențiază prin modul profund naționalist în care se prezintă la diverse evenimente, în special cele care implică prezența oamenilor din popor. La fel ca în perioada național-comunistă, steagul și imnul României, costumele tradiționale, muzica populară, accentul pe familia tradițională

⁸⁴³ Claudiu Crăciun, Andrei Țăranu, „AUR – The Electoral Geography of Romanian Conservative Nationalism”, *Political Studies Review*, Vol. 0, Issue 0, 2023, p. 3 (tr.a.).

⁸⁴⁴ Liliana Popescu, Lucian Vesalon, *op. cit.*, p. 8.

⁸⁴⁵ Partidul AUR, secțiunea „Acasă - Partidul e nou, dar lupta veche”, site oficial: <https://partidulaur.ro/> (accesat la 05.05.2024).

⁸⁴⁶ *Idem*, postare din data de 22.04.2024 *via* <https://www.facebook.com/watch/?v=273261205877537> (accesat la 05.05.2024).

(vizibil pe afișele de promovare ale AUR), precum și referințele la personaje istorice (imagini cu domnitori sau videoclipuri prezentate într-o cheie naționalistă) reprezintă fondul material pe care partidul mizează pentru a convinge publicul de caracterul „patriot” al mișcării „soverniste” pe care o promovează.

Reminiscentele traumatizante ale perioadei comuniste încă se resimt puternic în mentalul colectiv românesc, iar referirile la această epocă stârnesc frecvent angoase ce pot fi exploatate politic. Astfel, acuzațiile conform cărora partidele actuale ar fi „comuniste”, iar liderii lor „dictatori” („așa ceva nu a existat nici pe vremea tatucului lui, Ion Iliescu”⁸⁴⁷, „Partidul Comasat este tot Partidul Unic, doar că fără Ceaușescu”⁸⁴⁸) sunt folosite ca un stindard în „lupta anti-comunistă” purtată de membri de partid.

Identificarea unui „dușman comun” reprezintă o trăsătură specifică atât retoricii AUR, cât și celei național-comuniste. „Dușmanul comun” este reprezentat de tot ceea ce nu este autohton, ceea ce explică înclinația spre izolaționism prezentă în ambele discursuri. Partidul AUR identifică „dușmanii comuni” în opoziția politică națională, în construcția europeană și în anumite figuri ale UE (precum Ursula von der Leyen⁸⁴⁹), precum și în străini și minoritățile naționale. Având în vedere că opoziția față de liderii naționali a fost deja discutată, în continuare se va analiza viziunea partidului asupra UE.

Deși membrii partidului susțin o poziționare eurorealistă, discursul lor referitor la UE este clar unul antieuropean. Principalele critici vizează percepția că poporul român nu este tratat egal, iar PE servește interesele unui grup restrâns de state puternice, ignorând nevoile cetățenilor. Ca răspuns, AUR propune trimiterea în PE a unor „oameni cu o viziune diferită, care să apere identitatea națională”⁸⁵⁰.

Un aspect dominant atât în retorica național-comunistă, cât și în discursul preelectoral al AUR în 2024, îl reprezintă tendințele de mistificare a istoriei, prin apelul frecvent la personalități

și evenimente istorice cunoscute, dar reinterpretate într-un mod care glorifică trecutul. Discursul construiește un contrast clar între „Înaintășii noștri” – domnitori care ar fi acționat dezinteresat pentru binele poporului („Înaintășii noștri s-au ridicat fără a lua în considerare interesele personale și de grup, gândindu-se și acționând în numele românilor”⁸⁵¹; „Vlad Țepeș e mai actual ca oricând!”⁸⁵²). Toate aceste aluzii și puneri în scenă au rolul de a sublinia carențele sistemului actual, prin afișarea contrastivă dintre „prosperitatea” obținută de liderii loiali „cauzei naționale” (domnitorii/„noi”) și „sărăcia” provocată de liderii politici care se află în perioada actuală la conducerea țării („ei”).

AUR pune accent puternic pe rolul credinței și al Bisericii Ortodoxe în stat, iar justificările violenței și xenofobiei pe temei religios amintesc retorica de tip legionară. Deși în perioada național-comunistă „religia de stat” era cultul personalității liderului, efectele politice sunt similare, promovând măsuri pentru susținerea familiei tradiționale, limitarea libertăților sexuale și restricții anti-avort.

Discursul de ură al partidului se bazează mai degrabă pe fricile, frustrările și valorile identificate în spațiul public, decât pe o ideologie bine definită. Temele și limbajul utilizat reflectă, în fapt, viziunea pe care membrii partidului o consideră reprezentativă pentru o parte semnificativă a electoratului român. Acest lucru este evident mai ales în situații de criză, când liderii partidului exploatează subiecte care provoacă indignare și furie populară, cum s-a întâmplat pe parcursul pandemiei.

În cele trei luni analizate, s-a remarcat faptul că retorica partidului AUR cuprinde teme, idei și poziționări ideologice pe cât de diferite pe atât de semnificative în cadrul cercetării de față. Se regăsesc trăsăturile specifice unei grupări de extremă dreapta, dar și abordări caracteristice național-comunismului. În același timp, se poate afirma faptul că asistăm la o resurgență a unor mișcări de tip legionar, având în vedere violența provocată mai ales prin instigarea la protest și revoltă, acțiuni care amintesc de cele ale legionarilor și de valorile comune pe care le promovează.

Astfel, având în vedere că România este o țară cu mari discrepanțe economice între diverse regiuni, există distincte categorii vulnerabile, receptive la mesajul naționalist și anti-sistem, iar,

⁸⁴⁷ *Idem*, postare din data de 05.02.2024 via https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=790265246261666 (accesat la 05.05.2024).

⁸⁴⁸ *Idem*, postare din data de 07.04.2024 via https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=965571164901907 (accesat la 05.05.2024).

⁸⁴⁹ *Ursula von der Leyen* (1958) - în prezent este președinta Comisiei Europene. Partidul AUR o acuză de corupție, mai ales pentru acțiunile întreprinse în perioada pandemică (n.a.).

⁸⁵⁰ Pagina de Facebook a partidului AUR, postare din data de 10.02.2024 via https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=709194021041875 (accesat la 05.05.2024).

⁸⁵¹ *Idem*, postare din data de 27.03.2024 via <https://www.facebook.com/watch/?v=823001226329401> (accesat la 05.05.2024).

⁸⁵² *Idem*, postare din data de 06.04.2024 via <https://www.facebook.com/photo/?fbid=735132248771066&set=a.191911453093151> (accesat la 05.05.2024).

într-un astfel de context, succesul oricărui partid depinde de cât de bine reușește să mobilizeze electorat. În acest sens, în scopul de a capta votanți din diverse blocuri electorale, strategia partidului AUR constă în abordarea unor elemente discursive caracteristice mai multor repertorii ideologice, dar care se fundamentează pe naționalism, dat fiind faptul că acesta are capacitatea de a mobiliza și de a solidariza mase compacte de oameni. Prin urmare, se afirmă ipoteza conform căreia „deși clasat în spectrul politic de extremă-dreapta, partidul AUR adoptă aspecte discursive specifice național-comunismului pentru a acapara o bază solidă de votanți din diferite segmente de electorat”.

SUCESUL RETORIC AL AFD: AMINTIREA NAZISMULUI ȘI EȘECUL PARTIDELOR TRADIȚIONALE

Partidul AfD a fost înființat în anul 2013 de un grup de profesori universitari și foști politicieni. Inițial, programul partidului se concentra pe o singură problemă, având o orientare eurosceptică. Cu trecerea timpului, pe agenda politică a partidului au fost integrate și alte teme specifice dreptei radicale. Acestea s-au îndreptat împotriva imigranților și refugiaților, devenind ulterior principalele aspecte prin care AfD se identifică și se diferențiază de restul partidelor din Bundestag⁸⁵³.

Succesul partidului anti-sistem a survenit în cadrul alegerilor din 2017, în contextul crizei refugiaților. Anul 2017 marchează primul an după câteva decenii în care partidul AfD din Germania, cu viziuni extremiste, reușește să obțină suficiente voturi pentru a avea reprezentanți în parlament. Tot ca urmare a acestor alegeri, AfD a devenit cel mai mare partid de opoziție din Germania⁸⁵⁴. La trei ani distanță, alegerile europarlamentare din 2019 au adus partidului nouă locuri în PE, iar membrii acestuia s-au afiliat grupului european de extremă dreapta Identitate și Democrație⁸⁵⁵.

„Amenințarea” pierderii identității culturale este expresivă pentru poziția puternic anti-imigraționistă a partidului, evidențiată de fiecare

dată. Propunerea de „remigrare” lansată de AfD în ianuarie 2024 pe paginile online ale partidului este un exemplu relevant în acest sens. Termenul „remigrare” este folosit ca sinonim pentru „deportare”, un concept popularizat în perioada nazistă. Deși cuvântul este diferit, scopul este același: repatrierea tuturor străinilor, începând cu cei considerați amenințări la adresa siguranței poporului german⁸⁵⁶.

La fel ca partidul AUR, AfD și-a câștigat vizibilitatea și succesul electoral datorită prezenței foarte active pe rețelele de socializare (Facebook, Instagram, TikTok). Această activitate a facilitat popularizarea principalelor idei susținute și a oferit un spațiu oportun pentru autoreprezentare și influențarea opiniei publice, mai ales într-un context în care presa tradițională „i-a prezentat într-o lumină negativă”⁸⁵⁷, după cum susțin liderii partidului.

Dintre toate conturile de social media enumerate, pagina de Facebook are cel mai mare număr de urmăritori (598.000⁸⁵⁸), deținând astfel cel mai mare potențial de influență asupra opiniei publice. Această secțiune a lucrării se concentrează, așadar, pe analiza retoricii partidului din perspectiva postărilor de pe pagina oficială de Facebook, cu scopul de a identifica „cum se justifică succesul retoric al partidului german de extremă dreapta AfD, având în vedere amintirea atrocităților nazismului”. Ipoteza care stă la baza acestui demers susține că „maniera tergiversată în care partidele tradiționale gestionează cele mai presante probleme de politici publice determină tot mai mulți cetățeni germani să se îndrepte către opțiuni politice alternative”.

În continuare, similar cu analiza realizată asupra partidului AUR, vor fi prezentate numărul de postări acumulate, principalele subiecte abordate, contexte prin care partidul se afirmă, stilul discursiv și efectele urmărite, modul general în care se prezintă în fața electoratului, o analiză aprofundată asupra temelor dezbătute și portretizarea modului în care discursul ajunge la cetățeni și câștigă segmente de electorat.

Pe parcursul celor trei luni analizate, s-au acumulat 170 de postări, dintre care 128 sunt imagini cu text și 42 videoclipuri. Spre deosebire de pagina partidului AUR, pe pagina de Facebook a AfD nu s-au regăsit reel-uri. Volumul postărilor nu variază semnificativ între cele trei luni, media crescând cu 2-3 postări pe lună.

⁸⁵⁶ Partidul Alternativa pentru Germania, secțiunea „Document de poziție de remigrare”, site oficial: <https://www.afd.de/remigration/> (accesat la 20.03.2024).

⁸⁵⁷ Juan Carlos Medina Serrano et al., *op. cit.*, p. 215.

⁸⁵⁸ Pagina de Facebook a partidului AfD: <https://www.facebook.com/alternativefuerde/followers> (accesat la 20.03.2024).

⁸⁵³ Juan Carlos, Medina Serrano et al., „The Rise of Germany's AfD: A Social Media Analysis”, *Proceedings of International Conference on Social Media and Society Toronto*, Canada, Vol. 19, Issue 21, 2019, p. 214 (tr.a.).

⁸⁵⁴ Pola Lehmann, Lisa Zehnter, „The Self-Proclaimed Defender of Freedom: The AfD and the Pandemic”, *Government and Opposition*, Vol. 1, Issue 19, 2022, p. 3 (tr.a.).

⁸⁵⁵ Grupul Identitate și Democrație, secțiunea „Membrii”, site oficial: https://www.idgroup.eu/alternative_fur_deutschland (accesat la 20.03.2024).

Principalele teme abordate reflectă profilul generic al partidului, o majoritate semnificativă a postărilor având ca temă centrală migrația. Cuvinte precum „azil”, „graniță”, „deportare”, „sistem social” și „imigranți” apar frecvent alături de termeni cu conotații negative precum „viol”, „cuțitari”, „fanatici”, „criminali” și „ilegalitate”. În retorica partidului, acești termeni capătă un caracter aproape interșanjabil și pot fi considerați sinonime. Alte subiecte actuale includ procesul de dezindustrializare a Germaniei, acuzații aduse oponentilor și războiul din Ucraina. Pe măsură ce se apropie alegerile, defăimarea politicilor UE devine tot mai prezentă în postări.

Contextul expunerii retorice este susținut prin inițiative precum podcasturi („Libertate!”), emisiuni proprii („Cu un trecut migrator pentru Germania”). Totodată, conferințele, întâlnirile de prezentare ale candidaților și ale programului politic pentru alegeri, precum și participarea la diverse emisiuni televizate reprezintă, printre altele, multiple mijloace prin care partidul își asigură vizibilitatea.

Stilul discursiv se încadrează între parametrii senzaționalismului și este, adesea, ofensiv. Cu toate acestea, cel puțin pe rețeaua de socializare analizată, în comparație cu alte surse de comunicare, nu se regăsesc elemente discursive la fel de inflamante. Spre exemplu, în scopul de a-și menține o imagine „oficială” și din teama de a nu li se închide contul, denigrarea migranților prin figuri de stil cinice (comparații improprii, metafore menite să jignească) lipsește aproape cu desăvârșire. Totodată, tot în notă „oficială”, ca parte a acestui stil, se regăsește și faptul că, pentru a consolida credibilitatea afirmațiilor, membrii partidului utilizează frecvent date statistice provenite din analizele diferiților cercetători din cadrul unor instituții de natură științifică (precum universitățile). În ceea ce privește tonul utilizat, acesta conferă impresia unei catastrofe, este decisiv, acuzator și instigator la ură și violență.

Spre deosebire de alte partide de extremă dreapta populiste, partidul AfD menține o poziție hotărâtă pe subiectele esențiale care preocupă tematica partidului, ceea ce conferă credibilitate programului politic elaborat pentru viitoarele alegeri. Totuși, la fel ca majoritatea reprezentanților extremei drepte, membrii partidului se prezintă publicului din postura de „salvatori ai națiunii”.

Problematica cea mai dezbătută în cele trei luni analizate este reprezentată de poziționarea anti-migrație și anti-islamism. Cazurile de viol, infracțiunile și crimele, raportate ca fiind majoritar comise de străini, în special de cei din zonele arabe și africane, sunt evidențiate în mod repetat

prin postări aproape zilnice. Motivațiile insistențelor constau în nevoia de a limita accesul ilegal al străinilor, în special al musulmanilor, pe teritoriul Germaniei. Lipsa unor politici mai aspre, elaborate de guvernul actual, este criticată și contrabalansată de alternative radicale și discriminatorii. Pentru că se consideră că migrația în masă și numărul mare de solicitanți de azil sunt rezultatul unui sistem social favorabil străinilor și a unei politici de migrație deficitar implementate, soluțiile conferite de AfD rezidă în corectarea politicii de migrație, în creșterea numărului de deportări, protecția preventivă a granițelor și în implementarea unei legislații severe în spectrul acțiunilor de natură criminală, comise de străini.

Aspectele negative ale migrației în masă și cele mai alarmante probleme cu care se confruntă Germania sunt profilate în raport cu maniera în care acestea se reflectă asupra vieții cetățenilor. Ca atare, sublinierea stăruitoare a ideilor conform cărora crimele realizate de musulmani afectează viața germanilor și că sistemul social este finanțat din taxele achitate tot de germani au rolul de a alarma cititorii și de a-i determina să reflecteze mai profund asupra problematicii migrației și asupra „amenințării fundamentalismului islamic”⁸⁵⁹. De asemenea, argumentele precum desființarea identității și a patriei naționale, substituirea valorilor, a tradiției și a culturii naționale cu elemente specifice islamului, nevoia de a proteja granițele naționale întăresc ideea conform căreia „migranții trebuie să se adapteze la noi [cultura germană] și nu invers”⁸⁶⁰ și condamnă abordarea corectă politică a guvernării actuale.

Dezindustrializarea Germaniei constituie un subiect marcant și la fel de discutat precum problema migrației ilegale și a sistemului social german. Impactul tot mai accentuat pe care măsurile pronunțate în vederea trecerii spre energie verde îl au asupra industriei germane este exploatat prin identificarea și prin insistarea asupra efectelor negative ale „scoaterii industriei din țară”. În cazul de față, nesiguranța cu privire la viitor este utilizată pentru a stârni frică și anxietate în rândul populației, dar nu fără ca partidul să se auto-nominalizeze drept unică soluție la oprirea acestui proces („Germania ar trebui să insiste din nou pe energia nucleară, dar asta e posibil doar cu AfD pe banca Guvernului!”⁸⁶¹).

⁸⁵⁹ *Idem*, postare din data de 15.03.2024 via <https://www.facebook.com/photo/?fbid=941159307379718&set=a.797289418433375> (accesat la 19.05.2024).

⁸⁶⁰ *Idem*, postare din data de 30.04.2024 via <https://www.facebook.com/photo/?fbid=968700317958950&set=a.797289411766709> (accesat la 19.05.2024).

⁸⁶¹ *Idem*, postare din data de 22.03.2024 via <https://www.facebook.com/photo/?fbid=944757460353236&set=a.797289411766709> (accesat la 19.05.2024).

În promovarea programului politic pentru alegerile regionale și europarlamentare se remarcă, într-o manieră accentuată, distincția „ei/noi” și se identifică „dușmanii poporului” („străinii, politicienii care „acționează împotriva propriului popor”⁸⁶² și care „lucrează mână în mână în favoarea migrației în masă și a desființării identității și a patriei”⁸⁶³). AfD se încadrează în opoziție cu principalele evoluții și involuții din stat și contestă modul în care figuri politice din țară și din UE gestionează situațiile de criză („A sosit momentul pentru frâna de urgență: AfD va inversa politica economică ideologizată!”⁸⁶⁴).

Prin intermediul războiului din Ucraina, se observă înclinația rusofilă a partidului, motivată pe baza unor argumente de natură economică. În câteva postări, se afirmă faptul că interesul Germaniei este „comerțul pașnic și relaxarea cu Rusia”⁸⁶⁵ și nu războiul purtat în numele altor națiuni. De asemenea, reprezentanții AfD consideră că ajutorul acordat Ucrainei nu este altceva decât o „continuare a războiului”⁸⁶⁶ și un semn al unui potențial război generalizat.

Din cele discutate de-a lungul subcapitolului prezent, se observă faptul că discursul urii, adaptat realității germane, cuprinde elemente discursive vădit prezente în retorica nazistă. Naționalismul exacerbat, protecționismul și critica globalismului, retorica anti-elitistă, poziționarea anti-imigrație, dar mai ales tentativele de deportare sau de „repatriere” a imigranților, pe seama amenințării securității și a culturii germane, constituie exemple grăitoare în acest sens.

Per total, de-a lungul celor trei luni analizate, s-a remarcat faptul că partidul AfD utilizează o retorică constantă de denigrare a musulmanilor și a deciziilor politicienilor aflați la conducere. Problemele cele mai frapante ale Germaniei moderne sunt exploatate într-o manieră radicală și anti-democratică, iar succesul acestora constă în lipsa de răspunsuri concrete și rapide conferite de partidele mainstream la întrebările care îi îngrijorează pe cetățeni.

Astfel, succesul retoric al partidului de extremă dreapta AfD nu este un răspuns al înclinației populației spre atitudini prolifere ideologiei naziste, ci, mai degrabă, un răspuns al frustrării

cetățenilor în lipsa vizibilității unor urmări favorabile acțiunilor desfășurate de partidele mainstream în rezolvarea celor mai presante probleme publice care afectează viața de zi cu zi a cetățenilor. Această afirmație concluzionează subcapitolul prezent și afirmă ipoteza conform căreia „maniera tergiversată în care partidele tradiționale gestionează cele mai presante probleme de politici publice determină tot mai mulți cetățeni germani să se îndrepte către opțiuni politice alternative”.

AUR ȘI AfD: RETORICA EXTREMISTĂ ÎN CONTEXTE NAȚIONALE DISTINCTE

Această parte a cercetării incumbă aspectul internațional al temei alese. Astfel, se va avea în vedere realizarea unei comparații între retorica partidelor analizate individual anterior. Scopul este de a identifica, în limita datelor analizate, existența unor teme discursive locale pe agenda partidelor de extremă dreapta. Prin urmare, parametrii acestui segment de lucrare se delimitază la confluența dintre întrebarea „prin ce se diferențiază abordarea retorică a partidului AUR de cea a partidului AfD?” și ipoteza conform căreia „temele locale abordate de cele două partide își au sorginea în particularitățile discursive conferite de contextul național”.

Așadar, în ceea ce privește tematica predominantă, s-a observat faptul că aceasta variază în funcție de situațiile dificile întâmpinate la nivel național în fiecare stat analizat. Spre exemplu, dacă AfD insistă asupra problematicei migrațiilor ilegale și accentuează consecințele nefaste ale dezindustrializării Germaniei, AUR subliniază caracterul dăunător al corupției generalizate și impactul negativ al oricărui element alogen asupra valorilor tradiționale românești (precum multinaționalele, influențele „neomarxiste” și „globaliste”).

Temele dezbătute nu sunt complet diferite, de vreme ce majoritatea acestora trădează aversiunea partidelor vizavi de tot ceea ce provine din „afară”. Maniera în care sunt abordate evidențiază percepții comune și, mai ales, motivații identitare împărtășite. Astfel, exemplul de mai sus, deși cuprinde idei aparent diferite, se bazează pe trăsături specifice profilului ambelor partide. Prin urmare, atitudinea repudiantă vizavi de migranți (cazul AfD), respectiv față de orice nu este autohton (cazul AUR), își are sorginea în înclinația partidelor de a sublinia nevoia reîntoarcerii la o formă de izolaționism, în scopul de a menține cultura și valorile naționale nepătrunse de elemente specifice altor naționalități.

⁸⁶² *Idem*, postare din data de 27.03.2024 via <https://www.facebook.com/photo/?fbid=947674323394883&set=a.797289411766709> (accesat la 19.05.2024).

⁸⁶³ *Idem*, postare din data de 28.02.2024 via <https://www.facebook.com/photo/?fbid=932683824893933&set=a.797289411766709> (accesat la 19.05.2024).

⁸⁶⁴ *Ibidem*.

⁸⁶⁵ *Idem*.

⁸⁶⁶ *Idem*, postare din data de 24.03.2024 via <https://www.facebook.com/watch/?v=766591272098205> (accesat la 19.05.2024).

Dacă atitudinea puternic naționalistă a partidului AfD se resimte în retorica anti-islamistă, prin promovarea unor soluții care amintesc de perioada nazistă (deportarea musulmanilor ne-integrați, ideea de superioritate a unor națiuni în raport cu celelalte), naționalismul inflammat al partidului AUR poate fi remarcat mai ales prin recursul la idealizarea istoriei naționale, adică la protocronism (dacopatie, apelul stăruitor la victoriile domnitorilor români și la prosperitatea din trecut). Astfel, după cum se poate observa, naționalismul promovat de AfD este sistematic intolerant vizavi de minoritățile naționale, în timp ce naționalismul care se identifică în retorica partidului AUR este mai mult axat pe păstrarea valorilor naționale și a culturii românești.

Dat fiind faptul că partidele sunt conservatoare și tradiționaliste, ambele se poziționează împotriva legalizării căsătoriilor între persoanele de același sex și împotriva avortului. Spre deosebire de retorica vocală și disprețuitoare a partidului AUR, care păstrează o postură hotărâtă în aceste problematice, AfD este un partid divers și, chiar dacă la nivel general se afirmă în favoarea familiei tradiționale, la nivel individual se identifică variații ale opiniilor membrilor. Spre exemplu, Alice Weidel⁸⁶⁷, una dintre cele mai reprezentative figuri ale partidului, a declarat că se află într-un parteneriat cu o femeie⁸⁶⁸.

În relație cu UE, ambele partide se afirmă ca fiind euorealiste (pro-UE, împotriva direcției în care se îndreaptă construcția comunitară), dar din discursul acestora se observă mai degrabă o atitudine vădit anti-europeană. Cele două partide pledează pentru o reformă profundă a UE, prin intermediul căreia statele membre să se bucure de mai multă autonomie (înființarea unei „Europe a statelor naționale”). Totuși, spre deosebire de AfD, a cărui viziune asupra UE este fondată mai ales prin prisma politicilor economice și de migrație considerate neprielnice intereselor Germaniei, partidul AUR își motivează poziția pe considerențul conform căruia UE constituie o amenințare la adresa identității naționale, prin faptul că promovează politici și ideologii care subminează familia tradițională și valorile creștine.

Stilul discursiv al celor două partide anti-sistem implică atât asemănări, cât și deosebiri. Tacticile similare se regăsesc în maniera senzaționalistă, ofensivă, alarmantă, instigatoare la ură,

⁸⁶⁷ Alice Weidel (1979) - politician german, copreședinte al partidului de extremă-dreapta AfD din anul 2022 (n.a.).

⁸⁶⁸ Saim Saeed, „Germany's AfD threatens law suit over gay marriage. The far-right party wants to entice conservative voters”, site Politico: <https://www.politico.eu/article/germanys-afd-threatens-law-suit-over-gay-marriage/> (accesat la 07.06.2024).

revoltă și violență, în care partidele își exprimă viziunea asupra provocărilor întâmpinate de cetățeni, ca urmare a „nepăsării” partidelor mainstream. Totuși, în opoziție cu AfD, care recurge la utilizarea unor date statistice pentru a-și consolida argumentele și pentru a convinge publicul țintă de gravitatea anumitor situații, AUR face recurs la stârnirea emoțiilor. Prin utilizarea frecventă a figurilor de stil (cu precădere metafore, hiperbole, repetiții, antiteză) și a jocurilor de cuvinte, reprezentanții AUR conferă mai degrabă argumente abstracte, bazate mai puțin pe date viabile din realitatea concretă.

Maniera generală în care partidele analizate se prezintă în fața electoratului întărește mesajul transmis prin mijloace scrise și orale. Astfel, prezența membrilor AUR la diverse evenimente este marcată de instrumente naționaliste (precum portul popular, muzică tradițională sugestivă, steagul României). Acestea au rolul de a accentua caracterul „patriotic al mișcării suveraniste”. Pe de altă parte, membrii AfD se prezintă în ținute și medii formale, ceea ce subliniază caracterul profesionist și serios al partidului, care dorește să transmită ideea de încredere, credibilitate, competență și preocupare pentru aspectele practice ale realității politice.

Discursul anti-sistem adoptat de cele două partide acaparează atenția publicului prin faptul că insistă asupra aspectelor vieții sociale, economice și politice care alimentează sentimentele de frică, nesiguranță și frustrare deja existente în societate, mai ales în rândul segmentelor de electorat care simt că nevoile lor nu sunt reprezentate de actuala clasă politică. Astfel, rezultatele favorabile de la alegerile europarlamentare din 9 iunie 2024 sunt sugestive în acest sens. Acestea marchează tendința de creștere a popularității celor două partide, având în vedere faptul că AfD a obținut 15,90% din voturi (locul al doilea, cu un quantum de 15 locuri în PE), iar AUR 14,93% (tot locul al doilea, cu un număr de 6 locuri în PE)⁸⁶⁹.

Spațiul dezvoltat în mediul online a conferit partidelor șansa de a fi mai aproape de cetățeni și de a mobiliza electorat din categorii sociale eterogene. Spre deosebire de celelalte tipologii de partide, familia de extremă dreapta a exploatat cu mai multă perspicacitate și stăruință această posibilitate de exprimare și propagare a propriei agende politice. Totuși, succesul partidelor de extremă dreapta nu poate fi motivat explicit prin prisma activității de pe rețelele de socializare. Mai degrabă, se poate afirma că acestea au construit un mijloc prolific pentru ca o societate

⁸⁶⁹ *Idem*, via <https://results.elections.europa.eu/ro/romania/> (accesat la 14.06.2024).

deja radicalizată să își exprime frustrările și nemulțumirile.

Prin comparație, în urma analizei retoricii partidelor AUR și AfD, s-au sesizat trăsături dominante care încadrează cu ușurință cele două formațiuni în rândul partidelor din familia extremei drepte. Astfel, devine evident faptul că multe aspecte retorice au fost identificate ca fiind comune. Totuși, pe lângă asemănările discursive vizibile și mai puțin vizibile, s-au reliefat și o sumă relevantă de deosebiri.

De-a lungul celor trei luni analizate, s-a remarcat faptul că elementele prin care se disting formațiunile analizate nu constau doar în tematica abordată, care în mod clar, după cum s-a evidențiat, se află în tandem cu principalele probleme identificate la nivel național, ci și în maniera în care se prezintă în fața publicului votant. Prin urmare, diferențele de retorică dintre AUR și AfD sunt puternic influențate nu doar de contextul național, ci și de cel cultural și istoric. Astfel, din punct de vedere cultural, această afirmație se explică prin faptul că cele două partide își formulează mesajul în concordanță cu normele și valorile dominante în propria societate. Din perspectivă istorică, se resimt aspecte retorice care amintesc de perioada comunistă (cazul AUR), precum și de cea nazistă (cazul AfD), chiar dacă discursul general este unul așa-zis „anti-comunist” sau motivat pe teme economice sau de securitate.

Așadar, ipoteza conform căreia „temele locale abordate de cele două partide își au rădăcinile în particularitățile discursive conferite de contextul național” este afirmată, însă cu mențiunea că strategia discursivă prin care se diferențiază partidele AUR și AfD nu își are rădăcinile doar în contextul național, ci și în contextul cultural și istoric specific fiecărui stat în parte, acestea din urmă influențând considerabil gradul de responsivitate al electorilor vizavi de impulsurile radicaliste conferite de partidele de extremă dreapta.

CONCLUZII

Prin confirmarea ipotezei principale s-a evidențiat faptul că, deși partidele de extremă dreapta adoptă un discurs aproape identic, ele se deosebesc prin ajustarea retoricii în funcție de temele care captează atenția diferitelor segmente de electorat. Particularitățile contextului național sunt însă însoțite de cele ale dimensiunii culturale și istorice, ceea ce explică, într-o oarecare măsură, validitatea ipotezelor secundare ale cercetării.

Deși în repertoriul discursiv al partidelor analizate se regăsesc elemente de tip „moștenire istorică”, precum teme specifice retoricii naziste (planul de deportare al AfD, antisemitism) sau comuniste (naționalism exacerbat, propuneri anti-avort provenite din rândul membrilor AUR), succesul acestora nu se motivează pe seama apetenței votanților pentru ideologia nazistă sau comunistă. Mai degrabă, în ceea ce privește ascensiunea partidului AUR, se poate afirma faptul că anti-comunismul „comunist” mizează pe fricile, frustrările, valorile și poziția conservatoare a unei bune părți a populației României. Pe de altă parte, nici succesul AfD nu își are rădăcinile în afinitatea votanților pentru politici antisemite și discriminatorii, ci mai curând în felul neprielnic în care partidele tradiționale guvernează Germania, într-o perioadă în care cetățenii se confruntă cu probleme ce afectează în mod real societatea.

Având în vedere aspectele menționate anterior, cercetarea de față este limitată din mai multe puncte de vedere. Astfel, analiza discursului celor două partide s-a realizat prin utilizarea unei singure surse de colectare a datelor, pe o perioadă de trei luni consecutive. Luna mai, care ar fi fost esențială în cadrul analizei, datorită proximității sale de alegerile din 9 iunie, nu a fost luată în considerare ca urmare a limitării în timp a lucrării prezente.

Viitoare linii de cercetare, în spectrul tematic dezbătut în lucrare, ar putea avea în vedere studierea discursului partidelor pe o perioadă mai lungă de timp, care să includă și perioada post-electorală, pentru a identifica eventualitatea unor schimbări sau continuități în retorica și strategia observate în perioada preelectorală. De asemenea, utilizarea unei game mai variate de resurse ar fi esențială pentru a realiza o analiză care să surprindă complexitatea discursivă a partidelor într-o manieră holistică.

REFERINȚE

CĂRȚI

1. Carter, Elisabeth, *The extreme right in Western Europe. Success or failure?*, Manchester University Press, Manchester, 2005.
2. Hainsworth, Paul, *The Extreme Right in Western Europe*, Routledge, New York, 2008.
3. Mudde, Cas, *The Populist Radical Right: A reader*, Routledge, New York, 2017.
4. Wodak, Ruth, *The Politics of Fear. What Right-Wing Populist Discourses Mean*, SAGE Publications Ltd, London, 2015.

ARTICOLE ȘTIINȚIFICE

1. Carlos, Juan, Medina Serrano, et al., „The Rise of Germany’s AfD: A Social Media Analysis”, *Proceedings of International Conference on Social Media and Society Toronto*, Canada, Vol. 19, Issue 21, 2019, pp. 214-223.
2. Crăciun, Claudiu, Andrei Țăranu, „AUR – The Electoral Geography of Romanian Conservative Nationalism”, *Political Studies Review*, Vol. 0, Issue 0, 2023, pp. 1-8.
3. Grapă, Teodora-Elena, Andreea-Alina Mogoș, „The Spectacle of “Patriotic Violence” in Romania: Populist Leader George Simion’s Mediated Performance”, *Media and Communication*, Vol. 11, Issue 2, 2023, pp. 148–162.
4. Ilie, Mihaela, „The Rise of Nationalist-Populist Party in Romania - The Alliance for the Union of Romanias (AUR)”, *Serbian Political Thought*, Vol. 78, Issue 4, 2022, pp. 143-174.
5. Lehmann, Pola, Lisa Zehnter, „The Self-Proclaimed Defender of Freedom: The AfD and the Pandemic”, *Government and Opposition*, Vol. 1, Issue 19, 2022, pp. 214-223.
6. Popescu, Liliana, Lucian Vesalon, „They all are the red plague”: anti-communism and the Romanian radical right populists”, *East European Politics*, Vol. 39, Issue 1, 2023, pp. 1-20.
7. ET Online, „Giorgia Meloni, Italian PM and far-right leader, wins European Parliament polls, becomes kingmaker in Europe”, site The Economic Times: <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/giorgia-meloni-italian-pm-and-far-right-leader-wins-european-parliament-polls-becomes-kingmaker-in-europe/articleshow/110865097.cms?from=mdr> (accesat la 14.06.2024).
8. „#Folosește-ți votul”, site Parlamentul European: <https://results.elections.europa.eu/ro/italia/> (accesat la 14.06.2024).
9. „#Folosește-ți votul”, site Parlamentul European, *via* <https://www.results.elections.europa.eu/ro/rezultate-nationale/germania/2024-2029/> (accesat la 14.06.2024).
10. Grupul Identitate și Democrație, secțiunea „Membrii”, site oficial: https://www.idgroup.eu/alternative_fur_deutschland (accesat la 20.03.2024).
11. Pagina de Facebook a partidului Alianța pentru Unirea Românilor (AUR), postare din data de 21.03.2024 *via* <https://www.facebook.com/photo/?fbid=725896453027979&set=a.191911453093151> (accesat la 05.05.2024).
12. Pagina de Facebook a partidului Alternativa pentru Germania (AfD): <https://www.facebook.com/alternatifuerde/followers> (accesat la 20.03.2024).
13. Partidul AUR, site oficial: <https://partidulaur.ro/despre-aur/> (accesat la 18.03.2024).
14. Partidul AfD, secțiunea „Regândește Europa”, site oficial: <https://www.afd.de/europa-neu-denken/> (accesat la 20.03.2024).
15. Saeed, Saim, „Germany’s AfD threatens lawsuit over gay marriage. The far-right party wants to entice conservative voters”, site Politico: <https://www.politico.eu/article/germanys-afd-threatens-law-suit-over-gay-marriage/> (accesat la 07.06.2024).

SURSE ONLINE

1. Dallison, Paul, „EU election results: Far-right gains humble Macron and Scholz — As it happened”, site Politico: <https://www.politico.eu/article/european-elections-2024-live-updates/> (accesat la 14.06.2024).